

Regler för fördelning av skol- platser i kommunala skolor

Barn- och ungdomsförvaltningen

Rapportnr: Bun 2017/255
September 2017

Innehåll

1.	VAD SÄGER SKOLLAGEN OM SKOLPLACERINGAR?	2
1.1.	När får en kommun frånga vårdnadshavares önskemål?.....	2
2.	ÖNSKEMÅL OM SKOLPLACERING I JÄRFÄLLA	2
2.1.	En skola nära hemmet	3
2.2.	Folkbokföringsadress och inflyttning.....	3
2.3.	Antagningsordning	3
2.3.1.	Förskoleklass	3
2.3.2.	Årskurs 6	4
3.	HANTERING AV KÖ	4
4.	INFLYTTNING OCH SKOLBYTEN	4
5.	SÅ TILLÄMPAS DEN RELATIVA NÄRHETSPRINCIPEN	5
6.	ÖVERKLAGAN	6

1. VAD SÄGER SKOLLAGEN OM SKOLPLACERINGAR?

Av skollagen framgår att kommunen vid placering av en elev i första hand ska utgå från vårdnadshavarnas önskemål. Detta innebär att vårdnadshavare har rätt att lämna önskemål om skolplacering för sitt barn oavsett årskurs. Ett önskemål om placering vid en viss skolenhet får emellertid inte gå ut över någon annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet. Detta blir aktuellt i situationer när vårdnadshavare till en annan elev inte har framfört något önskemål om placering vid en viss skolenhet.¹

1.1. När får en kommun frångå vårdnadshavares önskemål?

Det är möjligt för en kommun att frångå vårdnadshavares önskemål om den önskade placeringen skulle innebära att betydande organisatoriska och ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen². Bestämmelsen kan tillämpas om skolan inte har plats för alla elever som önskar gå där. Det finns då inget krav om att kommunen måste bereda plats i syfte att tillmötesgå önskemålen. I praxis har denna bestämmelse även tillämpats för elever med omfattande behov, vilka kan ges företräde framför andra elever om stödet inte kan tillgodoses på en annan skola utan att detta skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen.

Bestämmelsen kan också tillämpas om en elev under utbildningen får ett behov av så omfattande stödinsatser att dessa inte kan ges vid den skola eleven går, utan att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen. Då får eleven flyttas till en annan skolenhet i kommunen där behovet av stöd kan tillgodoses, även om detta står i strid mot vårdnadshavares önskemål. Kommunen ges också möjlighet att frångå vårdnadshavares önskemål vid skolplaceringar, om det är nödvändigt att flytta en elev med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. Den elev som blivit placerad vid en viss skolenhet i grundskolan eller förskoleklass har annars rätt att gå kvar på samma skolenhet om inte något annat följer av det som beskrivits ovan³.

2. ÖNSKEMÅL OM SKOLPLACERING I JÄRFÄLLA

Alla vårdnadshavare till elever som kommande hösttermin ska börja i förskoleklass eller årskurs 6 i Järfälla, får lämna önskemål om skola i kommunens e-tjänster inom den process som kallas ”skolvalet”. Elever som inte har gått i förskoleklass och som ska börja i årskurs 1 får skolvalsblanketter hemskickade.

Vårdnadshavare anger i e-tjänsterna vilka skolor som de önskar att deras barn ska gå i. Placering sker enligt önskemålen så långt det är möjligt. Kommer eleven inte in på sitt förstahandsalternativ på grund av platsbrist, försöker kommunen tillgodose andrahandsalternativet och så vidare. Detta innebär att vid urval till skolorna behandlas exempelvis förstahandsalternativ och andrahandsalternativ likvärdigt.

Om en vårdnadshavare inte har lämnat ett önskemål om skolplacering, erbjuds en skolplacering i den skola som är belägen närmast hemmet som har lediga platser. Elever i förskoleklass har dock rätt till en skolplats i den kommunal del där de är folk-

¹ Skollagen 9 kap. 15 § och 10 kap. 30 §

² Skollagen 9 kap. 15 § och 10 kap. 30 §

³ Skollagen 10 kap. 31 §

bokförda, vilket innebär att de erbjuds plats i den skola som är belägen närmast hemmet inom kommundelen som har lediga platser.

2.1. En skola nära hemmet

Järfälla är en skoltät kommun och det är därför ytterst sällan som någon elev bor längre bort än 3-4 kilometer från närmsta skola. Förvaltningen har dock definierat vad som anses vara en skola nära hemmet. Som tidigare nämnts, har elever som ska placeras i förskoleklass rätt till en skola i samma kommun⁴ som eleverna är folkbokförda. På så vis garanteras rätten till en skola nära hemmet för dessa elever, såsom skollagen bestämmer.

För elever som ska placeras i årskurs 6 tillämpas inte kommunfelsprincipen, utan rätten till en skolplacering gäller inom kommunens gränser. De kan vid platsbrist alltså komma att placeras i en annan kommun än den de är folkbokförda i. Avståndet till en skola ska maximalt uppgå till fyra kilometer för dessa elever. Om kommunen placerar eleven längre bort eller om skolvägen anses osäker enligt kommunens bedömning, kan SL-kort alternativt skolskjuts erbjudas enligt kommunens riktlinjer för skolskjuts⁵.

2.2. Folkbokföringsadress och inflyttning

Folkbokföringsadressen som är registrerad 1 februari är utgångspunkten för placeringen⁶. För de familjer som är på väg att flytta till eller inom Järfälla gäller att ett kontrakt eller liknande handling som styrker den blivande adressen ska visas upp i samband med skolvalet. Om inte en ny bostadsadress kan styrkas gäller befintlig folkbokföringsadress.

Observera att för elever som inte omfattas av skolvalet gäller andra regler. Det kan exempelvis handla om elever som flyttar till kommunen efter läsårsstart eller elever som går i grundskolans övriga årskurser än årskurs 6. Se mer om detta under rubriken *Inflyttning och skolbyten*.

2.3. Antagningsordning

2.3.1. Förskoleklass

Antagningsordningen till förskoleklass ser ut enligt följande:

1. Elev med syskonförtur, folkbokförd i kommundelen
2. Elev som önskat placering på skolan, folkbokförd i kommundelen
3. Elev som inte har lämnat något önskemål, folkbokförd i kommundelen
4. Elev från annan kommun
5. Elev från annan kommun

Syskonförtur gäller om det finns syskon som kommer att gå i årskurs 1-5 på skolan. Förturen gäller vid första skolplaceringen för syskon och upphör alltså att gälla exempelvis vid skolbyte.

⁴ Järfälla består av fyra kommundelar: Barkarby/Skälby, Jakobsberg, Kallhäll/Stäket och Viksjö

⁵ Se *Riktlinjer för skolskjuts i Järfälla kommun*, Dnr Bun 2013/138

⁶ Barn- och ungdomsförvaltningen utgår från att vårdnadshavare har följt folkbokföringslagen när aktuell folkbokföringsadress registrerats hos Skatteverket. Vid uppenbar felaktig folkbokföringsadress informeras Skatteverket.

Rektor på respektive skola beslutar hur många elever som kan erbjudas plats utifrån skolans kapacitet. Om alla elever inte får plats i önskad skola fördelas platserna utifrån antagningsordningen som anges ovan så långt det är möjligt. Därefter tillämpas den relativa närhetsprincipen. Om exempelvis en skola kan erbjuda plats till alla elever med syskonförtur, men inte till övriga elever som önskat plats på skolan tillämpas den relativa närhetsprincipen som urvalsgrund. Läs mer om fördelning enligt den relativa närhetsprincipen under rubriken *Så tillämpas den relativa närhetsprincipen*.

2.3.2. Årskurs 6

Antagningsordningen till årskurs 6 ser ut enligt följande:

1. Elev som önskat placering på skolan
2. Elev som inte har lämnat något önskemål
3. Elev från annan kommun

Rektor på respektive skola beslutar hur många elever som kan erbjudas plats utifrån skolans kapacitet. Om en skola inte kan erbjuda plats till alla elever som önskat plats på skolan tillämpas den relativa närhetsprincipen som urvalsgrund.

Observera att ett önskemål om placering vid en viss skolenhet inte får gå ut över någon annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet, enligt skollagen. Detta kan bli aktuellt i situationer när vårdnadshavare till en annan elev inte har framfört något önskemål om placering vid en viss skolenhet och det endast finns platser lediga på skolor som är belägna längre än fyra kilometer från hemmet. I sådana fall måste elever som inte har lämnat något önskemål om en viss skola prioriteras framför elever som lämnat ett önskemål om en viss skola. Den relativa närhetsprincipen ska då tillämpas som urvalsgrund.

3. HANTERING AV KÖ

Om inte alla elever som sökt till en skola kan erbjudas plats vid en första antagningsrunda, ska rektor bilda en kö. Om det blir lediga platser på skolan ska kön tillämpas utifrån den antagningsordning som anges ovan. Den relativa närhetsprincipen fungerar som urvalsgrund på samma sätt som tidigare beskrivits. Berörda familjer ska informeras om att de står i kö och att de måste meddela efter höstterminens start, dock senast 31 oktober, att de önskar stå kvar i kön.

4. INFLYTTNING OCH SKOLBYTEN

Det sker skolplaceringar vid andra tidpunkter under året än just till läsårsstart. Det kan handla om inflyttning till kommunen eller skolbyten. Andra regler tillämpas för dessa skolplaceringar än de som gäller för skolplaceringar i förskoleklass och årskurs 6 som sker inom ramen för skolvalet.

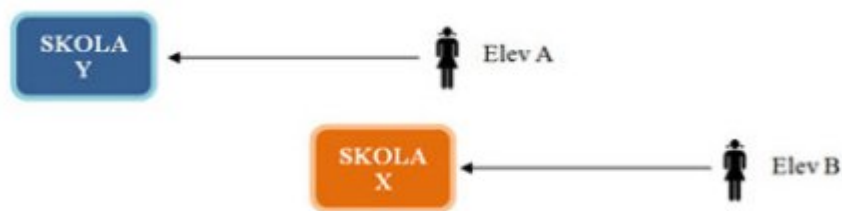
Både vid inflytt och vid byte av skola erbjuds plats på sökt skola i den utsträckning det är möjligt. Detta innebär till exempel att nyinflyttade elever inte har förtur om det finns en kö till den önskade skolan. En skolplacering erbjuds istället i den skola som är belägen närmast hemmet som har lediga platser.

Familjer som flyttar till kommunen under pågående läsår ska skicka en ansökan om skolplacering till skolpliktsbevakade skola. Det är nämligen den skolpliktsbevakande skolan som har ansvar att se till att en skolplacering kommer till stånd för eleven. Om familjen initialt kontaktar den skola de önskar att sitt barn ska gå i och denna skola inte är skolpliktsbevakande skola, ska familjen hänvisas till den skolpliktsbevakande skolan.

Vid byte av skola ska vårdnadshavare lämna en blankett om skolbyte till avlämnande skola och önskad skola ska kontaktas. Det är rektorn på den önskade skolan som avgör om plats kan erbjudas alternativt att eleven placeras i kö.

5. SÅ TILLÄMPAS DEN RELATIVA NÄRHETSPRINCIPEN

Närhetsprincipen innebär att en elev har rätt till en skola nära sitt hem. Den relativa närhetsprincipen innebär att elevens avstånd från hemmet till sökt skola och andra närliggande skolor sätts i relation till andra elevers motsvarande avstånd. Utgångspunkten är att alla elever ska få jämförelsevis en rimlig lång väg till skolan. Detta medför att en elev inte är garanterad plats i den skola som ligger närmast hemmet och att en elev som bor närmast den önskade skolan inte automatiskt har förtur dit.

Den relativa närheten mellan två elever och två skolor. Skola X är den närmsta skolan för både elev A och elev B, men är den relativt närmsta för elev B som har längre avstånd till skola Y jämfört med elev A. Eftersom alla elever ska få jämförelsevis en rimlig lång väg till skolan placeras elev B därför i skola X medan elev A placeras i skola Y.

Relativ närhet innebär att avståndet mellan elevens folkbokföringsadress och den sökta skolan mäts och sätts i förhållande till avståndet till en annan näraliggande skola. Likadant görs för alla elever som har sökt skolan och dessa avstånd jämförs sedan. Det är inte fågelvägen utan den faktiska gång- eller cykelvägen från elevens folkbokföringsadress till skolan som mäts. Hänsyn tas också till vad som bedöms som farliga vägar.

6. ÖVERKLAGAN

Barn- och ungdomsförvaltningen i Järfälla hanterar beslut om skolplaceringar i enlighet med barn- och ungdomsnämndens delegeringsordning. I delegeringsordningen framgår till vem nämnden har gett rätten att fatta beslut för vissa ärenden. Enligt nuvarande delegeringsordning ges rektor rätt att fatta beslut om skolplaceringar i enlighet med vårdnadshavares önskemål. Gällande beslut om skolplaceringar som sker i strid mot vårdnadshavares önskemål, ges verksamhetschef för kommunala skolor rätt till beslutsfattande.

Beslut om skolplacering går att överklaga enligt kommunallagen 10 kap. 8 § genom en så kallad laglighetsprövning. Laglighetsprövning innebär att en vårdnadshavare kan överklaga lagligheten av beslutet, inte lämpligheten av fattat beslut. Om en vårdnadshavare anser att handläggningen inte har gått rätt till finns således rätt att överklaga till Förvaltningsrätten. Om Förvaltningsrätten anser att beslutet gått till på fel sätt kan det upphävas. Beslutets karaktär ändras dock inte. Istället får barn- och ungdomsförvaltningen ansvaret att fatta ett nytt beslut.

Möjlighet till överklagande av beslut om skolplaceringar som sker i strid mot vårdnadshavares önskemål beskrivs i skollagen 28 kap. 12 §. Paragrafen är tillämplig om vårdnadshavares önskemål har frångåtts av kommunen med hänvisning till att den önskade placeringen skulle innebära betydande organisatoriska och ekonomiska svårigheter för kommunen. Paragrafen är också tillämplig i fall då kommunen ändrar skolplacering av en elev utifrån att det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero och att detta sker mot vårdnadshavares önskemål. Dessa typer av överklaganden görs till Skolväsendets överklagandenämnd.